

2. Інтелектуальний та кадровий потенціал: вдосконалення кадрової політики; перегляд управлінських аспектів щодо організації кадрової політики в Ліцеї; надання педагогам всіх можливостей для професійного зростання, проведення навчання; посилення мотиваційних заходів для педагогів, преміювання педагогів.

3. Освітні методи та інструменти: підвищення інноваційності впроваджуваних в освітню діяльність інструментів та технологій; збільшення кількості гуртків та факультативних занять.

4. Комунікативний компонент: вдосконалення моделі взаємодій із акцентом на посилення співпраці між учасниками освітніх процесів.

5. Інфраструктурні компоненти: оновлення естетичних аспектів (будівля, кабінети).

Впровадження комплексного підходу до створення сприятливого освітнього середовища в ліцеї № 285 м. Києва дозволить врахувати вимоги щодо управління всіма важливими його компонентами, що своєю чергою підвищить якість процесів управління створенням сприятливого освітнього середовища та якість освітніх послуг. Отже, заходи рекомендуються до впровадження в закладі.

ВИСНОВКИ

В першому розділі проаналізовані теоретичні засади створення сприятливого освітнього середовища ЗЗСО керівником. Освітнє середовище – це функціональне й просторове об'єднання усіх учасників освітнього процесу в напрямку досягнення спільних цілей, між ними формуються тісні й різнопланові взаємозв'язки; його також можна розглядати як модель соціокультурного простору, в якому відбувається формування особистості людини; це комплекс взаємопов'язаних умов, якими забезпечуються освітні послуги для людини, формування особистості педагогів з інноваційним й творчим мисленням, їх професійна компетентність.

Взаємозалежними компонентами освітнього середовища є наступні: суб'єктно-ресурсний компонент; матеріально-технічний компонент; ідейно-технологічний компонент.

Початок повномасштабної війни в Україні негативно вплинув на всі сфери життєдіяльності суспільства, в тому числі і на освітню систему, зокрема суттєво змінилися особливості організації освітнього середовища в закладах освіти, де найвищої пріоритетності набули безпекові фактори. Питання забезпечення безпеки освітнього процесу для українського суспільства не є чимось новим, адже ще з початку збройного конфлікту на сході країни та анексії Криму воно постало на порядку денному, а в умовах пандемії коронавірусу набуло особливої актуальності

Сприятливе освітнє середовище є системою умов для існування, розвитку та діяльності особистості учнів, цілеспрямовано створених в закладі освіти завдяки використанню інноваційних технологій навчання та виховання, дієвих управлінських інструментів, що особливо сприяє оволодінню учнями ключовими компетенціями та навичками, їх формуванню як освічених та духовно розвинених особистостей, здатних до комунікації та ефективної міжособистісної взаємодії. Сприятливе освітнє середовище ЗЗСО повинне характеризуватися наступними індикаторами: високим рівнем

мотивації усіх учасників освітнього процесу в забезпеченні повноцінного розвитку в учнів потреби у пізнанні, в оволодінні ними культурою міжособистісної взаємодії; усвідомленням учнями особистісної потреби в необхідності розвитку загальної освітньої культури в закладі; вихованням потреби у самовихованні, самовдосконаленні, саморозвитку та самореалізації у співпраці з іншими; прагненням до здійснення творчої діяльності в щоденному житті; особистісним зростанням й удосконаленням власного ідеалу як особистості, розумінням шляхів його досягнення

Специфічними ознаками повноцінної сформованості сприятливого освітнього середовища є його варіативність, когерентність, мобільність - показники щодо сформованості його здатності до розвитку. Інтегральним показником якості показників та індикаторів сприятливого освітнього середовища є його здатність щодо формування можливостей для всіх учасників освітніх взаємодій щодо забезпечення особистісного розвитку і повноцінної самореалізації. Успішний керівник ЗЗСО – це керівник, який сприяє розвитку закладу, активно впроваджуючи заходи із підвищення ефективності освітніх взаємодій та іміджу закладу на ринку освітніх послуг. Керівник ЗЗСО повинен при цьому вирішити важливу проблему: забезпечення випереджаючого характеру навчання, що включає постановку цілей, визначення пріоритетів та цінностей, які будуть важливі не тільки на сучасному етапі розвитку закладу, але які збережуть свою актуальність у майбутньому та забезпечать високий імідж ЗЗСО.

Метою другого розділу є проведення діагностики освітнього середовища Ліцею № 285 м.Києва. Проведена в розділі діагностика освітнього середовища Ліцею № 285 м. Києва дозволила виявити наступні проблеми: рівень інтегрованості системи освітнього середовища середній; проблеми в системі матеріально-технічного забезпечення; низький рівень іміджу за результатами НМТ; рівень успішності серед учнів 11 класів є середнім; середній рівень мотивації учасників освітнього процесу в забезпеченні повноцінного розвитку в учнів потреби у пізнанні, в оволодінні

ними культурою міжособистісної взаємодії; переважання поверхового та низького рівнів усвідомлення учнями особистісної потреби в необхідності розвитку загальної освітньої культури в закладі; обмеженість можливостей для особистісного зростання педагогів; середня ефективність моделі організації інклюзивного середовища в закладі; естетичне оформлення будівлі та приміщень закладу частково відповідає потребам сучасних учнів.

Із метою усунення даних проблем та підвищення ефективності моделі управління створенням освітнього середовища був реалізований комплексний підхід. До впровадження пропонуються наступні заходи:

1. Управлінські аспекти: візуалізація структурних компонентів впровадження комплексного підходу до створення сприятливого освітнього середовища в Ліцеї № 285 м. Києва; регламентація управлінських процесів із питань створення освітнього середовища.

2. Інтелектуальний та кадровий потенціал: вдосконалення кадрової політики; перегляд управлінських аспектів щодо організації кадрової політики в Ліцеї; надання педагогам всіх можливостей для професійного зростання, проведення навчання; посилення мотиваційних заходів для педагогів, преміювання педагогів.

3. Освітні методи та інструменти: підвищення інноваційності впроваджуваних в освітню діяльність інструментів та технологій; збільшення кількості гуртків та факультативних занять.

4. Комунікативний компонент: вдосконалення моделі взаємодій із акцентом на посилення співпраці між учасниками освітніх процесів.

5. Інфраструктурні компоненти: оновлення естетичних аспектів.

Впровадження комплексного підходу до створення сприятливого освітнього середовища в ліцеї № 285 м. Києва дозволить врахувати вимоги щодо управління всіма важливими його компонентами, що своєю чергою підвищить якість процесів управління створенням сприятливого освітнього середовища та якість освітніх послуг. Отже, заходи рекомендуються до впровадження в закладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аніщук А. М. Управлінська діяльність в системі дошкільної освіти: навчальний посібник для магістрів спеціальності 012 Дошкільна освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 319 с.
2. Бондаренко Д. Р. Комфортне освітнє середовище як умова формування готовності учнів до інноваційної діяльності. *Академічні студії. Серія: Педагогіка*. 2023. Вип. 2. С. 49-57.
3. Бондаренко Н. П. Освітнє середовище сучасності як предмет світоглядної демаркації. *Освітній дискурс*. 2023. Вип. 47. С. 87-101.
4. Бондаренко Н. П. Освітнє середовище: єдність форми та змісту. *Вища освіта України*. 2023. № 4. С. 40-49.
5. Братко М. Освітнє середовище вищого навчального заклад. *Збірник наукових праць «Педагогічний процес: теорія і практика»*. Кіровоград. 2015. С. 11-17.
6. Василець В.О. Інновації в освіті, їх види та класифікація. URL:<https://genezum.org/library/innovacii-v-osviti-ih-vydy-ta-klassyfikaciya>
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
8. Вихрущ В. О. Освітнє середовище у координатах розвитку обдарованого школяра: психолого-педагогічний. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 14(2). С. 18-24.
9. Гаращук О., Куценко В. Моделювання майбутнього сталого розвитку: освітнє середовище його забезпечення. *Вісник економіки*. 2024. Вип. 1. С. 8-20.
10. Горшкова О. Г. Формування креативного мислення дитини дошкільного віку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. Запоріжжя: КПУ. 2009. Випуск 5. С. 37-40.
11. Гуркова Т. Дефініції понять “освітній простір”, “середовище”, освітнє середовище. *Молодь і ринок*. 2019. №4 (171). С. 114 –118.

12. Дональд А. Норман Емоційний дизайн. Перекл. С. Святенко. Київ: Видавництво ArtHuss. 2019. 231 с.
13. Жога Р. А. Персоналізоване освітнє середовище як інноваційний напрям розвитку сучасної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип.36. С. 165-171.
14. Каташов А. І. Педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею: автореф. дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.01. Луганськ, 2001. 12 с.
15. Козир В. В. Створення інклюзивного освітнього простору: адаптація і модифікація навчальних програм. *Житомирщина педагогічна*. 2020. № 4 (20). С.1-8.
16. Козуля В. Інклюзивне освітнє середовище: сутність та особливості. *Молодь і ринок*. 2020. №5 (184). С. 131–136.
17. Кудла М. В. Розвивальне освітнє середовище у початковій школі як фактор становлення успішної особистості. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій школі*. 2020. № 70. Т. 2. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_2/19.pdf.
18. Кулешова О. А. Психологічно безпечне освітнє середовище як фактор впливу на результати навчання здобувачів освіти. *Вересень*. 2023. № 4. С. 115-126.
19. Кух А. М. Освітнє середовище в структурі інноваційної системи фахової підготовки майбутніх вчителів фізики. *Предметні дидактики в контексті формування світоглядних професійних якостей майбутнього фахівця*. 2008. Ч. 2.С. 73-76.
20. Лавренова М., Лалак Н., Молнар Т., Фенчак Л. Феномен обдарованості в сучасному освітньому середовищі початкової школи. *Освіта та розвиток обдарованої особистості: Щоквартальний науково-методичний журнал*. 2020. № 4 (79). С. 25-29.

21. Лалак Н. В., Фенчак Л. М. Освітнє середовище сучасної початкової школи: нові виміри безпеки. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка. Психологія. Медицина»)*. 2025. № 5. С. 858-868.
22. Лалак Н. В., Майборода І. Е., Пеняк В. С. Булінг в освітньому середовищі сучасного закладу загальної середньої освіти: теоретичний аспект. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»: збірник наукових праць*. 2019. Випуск 1(9). С. 34-35.
23. Лобода О. Є. Феномен "освітнє середовище" з позицій сучасних підходів його осмислення. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 77(2). С. 19-22.
24. Лукіна Т. Управління якістю загальної середньої освіти навчально-методичний посібник. Київ : Педагогічна думка, 2020. 230 с.
25. Лукіна Т. Управління якістю освіти. Енциклопедія освіти; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2021. С. 1042-1043.
26. Лунячек В. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник. 2-е вид., випр. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр». 2015. 512 с.
27. Мармаза О.І. М Менеджмент освітньої організації. О. І. Мармаза. Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
28. Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору НУШ: Наказ МОН від 23.03.2018 р., № 283. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nop/3metodichni rekomendatsii.pdf>
29. Моделювання освітнього простору в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»: методичні рекомендації .Укл. Т. В. Деміракі, за заг. ред. В. В. Стойкової. Миколаїв: ОПППО. 2018. 36 с.
30. Муляр Н. М. Безпечне та здорове освітнє середовище Нової української школи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2020. Вип. 77. С. 151-154.

31. Найдьонов І. М. Основи освітянського менеджменту: навч. посіб. І. М. Найдьонов. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. Ч. 2. 270 с
32. Олійник В. Ц. Роль керівника закладу освіти до управління якістю освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2025. № 99. С. 41-44.
33. Освіта України в умовах воєнного стану. *Інформаційно-аналітичний збірник*. https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/education-of-ukraine_2022.pdf
34. Паненкова Ю. В. Освітнє середовище як чинник розвитку й адаптації обдарованих дітей. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Психологія*. 2022. Вип. 14. С. 37-41.
35. Пахомова О. В. Поняття "віртуальне інформаційно-освітнє середовище" у сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 16(2). С. 167-171.
36. Позняк О. Генезис поняття "інклюзивне освітнє середовище". *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 9. С. 293-308.
37. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?find=1&text>
38. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20?find=1&text>
39. Професійний стандарт «Керівник (директор) ЗЗСО» затверджений Міністерством економіки України 10.09.2021 р. № 568-21. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf>
40. Разіна Н. О. Акмеологічний підхід до розвитку професіоналізму сучасного педагога в інноваційному освітньому середовищі середньої школи. *Вісник наукової школи педагогів «АКМЕ»*. 2009. В. 3. С. 8.
41. Семенова Р.О. Концептуальні основи побудови освітнього середовища для обдарованих дітей та молоді у вітчизняній науці. Освітнє

середовище як чинник становлення обдарованої особистості: монографія. Київ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. С. 23–51.

42. Сиротюк Н. М., Голя Г. М., Сиротюк Н. М. Комфортне освітнє середовище у закладах освіти: дизайн оформлення та особливості формування патріотичного осередку. *Академічні студії. Серія: Педагогіка*. 2022. Вип. 3. С. 112-118.

43. Сіпій В. Освітнє середовище закладів освіти в умовах дистанційного навчання (з досвіду впровадження). *Електронна бібліотека НАПН України*. 2021. С. 97-99.

44. Тимошко Г. М. Педагогічна діяльність як вагомий чинник розвитку організаційної культури керівника закладу освіти. *Вісник післядипломної освіти. Серія : Педагогічні науки*. 2018. Вип. 6. С. 159-175.

45. Тимчук Л. І., Скоролітня А. І. Освітнє середовище університету як фактор формування інноваційної компетентності майбутнього вчителя математики. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка, Психологія, Медицина»*. 2025. № 1. С. 1154-1169.

46. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. С.Г. Немченко, В.В. Крижко, О.С. Боднар, В.В. Радул, О.М. Старокожко, Ю.І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2022. 506 с

47. Управління закладами освіти: теорія, історія, практика: колективна монографія [Безлюдна Н. В., Бойченко В. В., Бялик О. В., Гагарін М. І. та ін.] за заг. ред. О. Л. Кірдан. Умань : Візаві, 2020. 290 с.

48. Цимбалару А.Д. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 1. С. 41–50.

49. Цюра С. Нормативне закріплення понять "освітнє середовище", "освітній простір", "освітній процес" у контексті педагогічної термінології. *Молодь і ринок*. 2020. № 5. С. 111-117.

50. Федоренко О. Ф. Універсальний дизайн в сфері освіти: організації діяльності з опанування програми для всіх дітей. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2018. №1(85).

51. Фенчак Л. Організаційні аспекти створення безпечного та здоров'язбережувального освітнього простору Нової української школи. Інноваційні практики освітньої діяльності для особистісного і професійного розвитку фахівців на початку XXI століття: колективна монографія; за заг.ред. Н. М. Авшенюк, Г. В. Товканець. Ужгород: РІК-У. 2023. С. 196-209.

52. Франчук Н. П. Сучасне освітнє середовище. *СТЕ WorkshopProceedings*. 2017. Vol. 4. С. 7-11.

53. Шапран, О. І., Шапран, Ю. П. Створення інноваційного освітнього середовища в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя. *Проблеми фізичного виховання і спорту*. 2010. №9. С. 108–109.

54. Шарова Т. Освітнє середовище в інклюзивному просторі НУШ: проблеми та шляхи їх вирішення. Т. Шарова, Г. Коломоєць, Т. Малечко. *Проблеми освіти*. 2023. Вип. 2. С. 231-250.

55. Шульга О. С., Царькова О. В., Сахарова К. Система інклюзивної освіти як об'єкт державного управління в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2019. Вип. 2. С. 99–108.

56. Яструб О. Сприятливе інтерактивне освітнє середовище як детермінанта розвитку особистості молодшого школяра. *Педагогічний часопис Волині*. 2018. №4(11). С. 89-94.

57. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки України. URL: <https://mon.gov.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Шановні колеги, прошу Вас прийняти участь в опитуванні. Мета опитування: створення сприятливого освітнього середовища в Ліцеї.

Опитування анонімне. Дякую за участь!

1. Оцініть рівень мотивації учасників освітнього процесу в забезпеченні повноцінного розвитку в учнів потреби у пізнанні, в оволодінні ними культурою міжособистісної взаємодії:

а) рівень мотивації високий, всі залучені в процеси, що сприяє активізації взаємодій;

б) рівень мотивації середній, залученість учасників на середньому рівні;

в) мотивація низька, участь досить часто примусова.

2. Наскільки Ви оцінюєте рівень усвідомлення учнями особистісної потреби в необхідності розвитку загальної освітньої культури в закладі:

а) рівень високий, учні розуміють важливість розвитку загальної освітньої культури в закладі;

б) рівень розуміння поверховий, учні потребують пояснення;

в) рівень низький, учні не розуміють важливість розвитку загальної освітньої культури в закладі.

3. Чи вважаєте Ви, що в закладі є всі наявні можливості для особистісного зростання й удосконалення власного ідеалу як особистості, розуміння шляхів його досягнення високе:

а) так, наявні всі можливості, якими я активно користуюсь; я чітко розумію шляхи особистісного зростання й удосконалення власного ідеалу;

б) можливості обмежені, звертаюсь до зовнішніх джерел особистісного зростання й удосконалення власного ідеалу як особистості;

в) можливості відсутні; я не розумію шляхів особистісного зростання й удосконалення власного ідеалу.

4. Наскільки ефективною Ви вважаєте організацію інклюзивного середовища в закладі, дотримання принципів універсального дизайну (від 1 до 3 балів).

5. Оцініть в балах ступінь доброзичливості атмосфери в класі: між учнями та вчителями (від 1 до 3 балів).

6. Чи відповідає естетичне оформлення будівлі та приміщень закладу потребам сучасних учнів?

а) категорично ні, будівля потребує оновлення;

б) частково відповідає, в певних навчальних кабінетах;

в) цілком відповідає, незважаючи, що будівля закладу 1995 року будови.

7. Оцініть ефективність створення освітнього середовища за аспектами просторово-предметного компоненту в балах (від 1 до 3).

№	Аспект	1 бал	2 бали	3 бали	Середній бал
1	архітектурно-естетична модель щодо організації освітнього простору школи				
2	архітектурний профіль будівель та споруд школи (забезпечення безбар'єрності й архітектурна доступність)				
3	дизайнерське оформлення інтер'єрів навчальних класів, гуртків, живих кутків, загальних приміщень				
4	просторовість структур навчальних і рекреаційних приміщень				
5	можливість до змінювання просторової інформації та орієнтації при потребі				
6	символічність просторів школи (використання різних символів – герба, гімну, традицій)				

Джерело: складено автором

8. Чи вважаєте Ви достатньою кількість гуртків, факультативних занять для повноцінного та якісного прояву талантів та здібностей учнів, оцініть в балах від 1 до 3.

9. Оцініть в балах ступінь виконання принципів формування сприятливого освітнього середовища в школі (від 1 до 3).

№	Принцип	1 бал	2 бали	3 бали	Середній бал
1	дієвість міжособистісних відносин (позитивний вплив (найвищий бал) - доброзичливість, довіра, толерантність, повага, схвалення, а негативний фон (найнижчий бал) – конфліктність, агресивність, токсичність поведінки, маніпулятивність, ворожість				
2	захищеність – відсутність проявів насильства(цькування, булінгу)				
3	комфортність – комплексна оцінка напрямків та				

	векторів формування почуттів, емоцій, домінуючих переживань під час взаємодії дітей та дорослих				
4	задоволеність – повноцінне та якісне задоволення основних потреб учня, збереження і підвищення його самооцінки				
5	Середній бал				

Джерело: складено автором

10. Чи використовуєте Ви в професійній діяльності інноваційні освітні технології?

- а) так, практично на кожному уроці;
- б) використовую, проте мені бракує знань відносно використання певних інноваційних освітніх технологій;
- в) практично не використовую.

11. Чи потребуєте Ви додаткового навчання із метою формування знань із питань створення сприятливого освітнього середовища?

- а) без сумнівів, так;
- б) вважаю це необхідним, проте не знаю, чи знайду час через високу завантаженість;
- в) ні, вважаю, що за це відповідальність несуть керівник та заступники, задача педагогів навчити дітей.

Дякую за участь!